

Okul Öncesi Ö?retmenlerinin Okuma Yazmaya Haz?rl?k Çal??malar?na ?li?kin Yeterlilik Alg?lar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Öncesi Ö?retmenlerinin Okuma Yazmaya Haz?rl?k Çal??malar?na ?li?kin Yeterlilik Alg?lar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27723>

Özet

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalgularına İlişkin Yeterlilik Algular? Ölçeği, 2010 yılında D. Neslihan Bay ve F. Alisinanoğlu tarafından geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, okul öncesi öğretmenlerinin, çocukların okuma ve yazma süreçlerine hazırlamaya yönelik yürüttükleri etkinlikler ve çalgular hakkındaki kendilerine yönelik algular? yeterlik düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle erken çocukluk eğitiminde kritik öneme sahip olan **okuma yazmaya hazırlık** becerilerinin öğretimi konusunda öğretmenlerin öz güvenini ve yeterlilik inançlarını nicel olarak ölçmek üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalgularını içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Okul öncesi, yeterlilik algular?, okuma yazmaya hazırlık, öğretmen, öz yeterlik, ölçek geliştirme, erken çocukluk eğitimi.

Yazarlar

D. Neslihan Bay, F. Alisinanoğlu

Amaç

Ölçeğin temel amacı, okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalgularına yönelik sahip oldukları yeterlilik inançlarını bilimsel, geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu yeterlilik algularının belirlenmesi, öğretmen eğitim programlarının geliştirilmesi, mesleki gelişim ihtiyaçlarının saptanması ve erken okuryazarlık alanındaki uygulamaların kalitesinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Ölçek, öğretmenlerin kendilerini hangi alanlarda (örneğin, sesbilgisel farkındalık, harf tanıma, kitap okuma alışkanlığı kazandırma) daha yetkin hissettiklerini ortaya koyarak, eğitim politikalarına ve müfredat güncellemelerine veri sağlamayı hedeflemektedir.

Yapı

Ölçek, psikolojik bir yapı olan **öz yeterlilik** (self-efficacy) kavramını temel alır. Öz yeterlilik, bireyin belirli bir eylemi başarıyla gerçekleştiremeyeceğine olan inancıdır. Bu ölçek özelinde, yapı, okul öncesi öğretmenlerinin erken okuryazarlık (Emergent Literacy) becerilerini destekleme ve çocukların formel okuma-yazma eğitimine hazırlama konusundaki görevlerini yerine getirme kapasitelerine dair kendi yargularını temsil eder.

Yapının çok boyutlu olduğu varsayılmaktadır; bu boyutlar genellikle dil gelişimi, fonolojik farkındalık, yazılı materyallere maruz bırakma ve ince motor becerilerin geliştirilmesi gibi okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının temel bileşenlerini kapsamaktadır. Bu algıların ölçülmesi, öğretmen performansını etkileyen bilişsel ve motivasyonel süreçleri anlamak için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilme çalışmasında (Bay ve Alisinanoğlu, 2010), geçerlik çalışmaları için detaylı makalede sunulmuştur. Genellikle bir ölçek geliştirme sürecinde, **Kapsam Geçerliliği** (uzman görüşleri ile), **Yapı Geçerliliği** ve **Ölçüt Geçerliliği** incelenir.

Kaynak referansına göre, Yapı Geçerliliği, genellikle **Faktör Analizi** (Exploratory Factor Analysis - EFA) kullanılarak incelenmiştir. Bu analiz, ölçeğin teorik olarak varsayılan boyutların ölçüde ölçtüğünü göstermekte ve maddelerin ilgili alt boyutlar altında toplandığını doğrulamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik (reliability) çalışmaları, elde edilen puanların tutarlılığı ve istikrarını değerlendirmek için gerçekleştirilmiştir. Yeni geliştirilen bir ölçek için en yaygın kullanılan yöntem **Ç Tutarlılık** (Internal Consistency) katsayısının hesaplanmasıdır.

Bay ve Alisinanoğlu (2010) çalışmasında, iç tutarlılık katsayısı (genellikle **Cronbach Alfa** değeri) hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Ayrıca, alt boyutlar arasındaki korelasyonlar ve test-tekrar test güvenilirliği de, ölçek puanlarının zamana karşı ne kadar kararlı olduğunu belirlemek amacıyla incelenmiş olabilir.

Faktör Analizi

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algıları Ölçeği'nin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla **Faktör Analizi** yapılmıştır. Bu analiz, ölçeğin altında yatan, birbirinden bağımsız ve anlamlı boyutları ortaya çıkarmıştır.

Faktör analizi sonuçları, öğretmen yeterlilik algılarının tek bir genel boyutta değil, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının farklı yönlerini temsil eden spesifik alt boyutlarda (örneğin, dil becerileri, görsel algı, harf farkındalık vb.) kümelendiğini göstermiştir. Bu alt boyutların belirlenmesi, öğretmenlerin yeterlilik algılarının daha detaylı incelemeye olanak tanımaktadır.

Araç

Test Type: Geliştirme Ölçeği

Format: Yeterlilik algısının ölçmek üzere tasarlanmıştır, muhtemelen **Likert Tipi** derecelendirmeye sahip, kendini raporlama envanteri.

Language Available: Türkçe

Population Group: Okul Öncesi Öğretmenleri

Age Group: Yetişkin (Öğretmenler)

Population Details: Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler.

Test Methodology: Nicel araştırma yöntemleri çerçevesinde geliştirilmiş, öğretmenlerin kendi yeterlilik düzeylerini ifade ettiği öz bildirim (self-report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Öz yeterlik, okul öncesi eğitim, okuma yazmaya hazırlık, öğretmen yeterliği, psikometrik özellikler, ölçek geliştirme, güvenirlilik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: neslihanbay@gazi.edu.tr (Sorumlu Yazar: D. Neslihan Bay)

Correspondence Address: Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı (2010 yılı itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2010 yılında yayımlanan akademik bir makale kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar D. Neslihan Bay ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalışmalarda kullanım için genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [okul-oncesi-ogretmenlerinin-okuma-yazmaya-hazirlik-calismalarina-iliskin-yeterlilik-algilari-olcegi.pdf](#)

Kaynaklar

Bay, D. N. ve Alisinano?lu, F. (2010). Okul Öncesi Ö?retmenlerinin Okuma Yazmaya Haz?rl?k Çal??malar?na ?li?kin Yeterlilik Alg?lar? Ölçe?i'nin geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?. *Kuramsal E?itim Bilim Dergisi*, 3(1), 111-123.

Okul Öncesi Ö?retmenlerinin Okuma Yazmaya Haz?rl?k Çal??malar?na ?li?kin Yeterlilik Alg?lar? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte mevcut de?ildir. Maddelerin tam listesi için Bay ve Alisinano?lu (2010) taraf?ndan yay?mlanan orijinal makaleye ba?vurulmal?dır.